

Concert in mineur

Een JT-mysterie

Colofon

ISBN: 78 94 6365 272 8

Eerste druk 2020

© 2020 Walther van Venrooij

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Concert in mineur

Een JT-mysterie

Walther van Venrooij

Dankwoord

Ik ben grote dank verschuldigd aan mevrouw G. Peek die weer zo vriendelijk was het manuscript kritisch door te lezen.

Hoofdstuk 1

Terwijl hij vluchtig door zijn stapeltje post ging, herkende hij direct de karakteristieke enveloppe die afkomstig was van de persoon die hem wilde vermoorden. Het was een grijze enveloppe met daarop, in het hanige schrijfwerk van de afzender, de woorden AAN DE HEER P. POLAK. Hij had geen idee wie die afzender was, maar het was iemand die hem niet mocht en behoorlijk gestoord leek.

Eindelijk was hij weer thuis, na de klussen in Singapore, Amsterdam en Leeuwarden, en probeerde hij met een koud biertje bij te komen van twee vermoeiende weken. Zo vermoeiend dat hij in de eersteklascoupé van de trein op weg naar huis in slaap was gesukkeld! Hij leek wel een oude man, had hij tegen zichzelf gemopperd, ook al was hij pas vijfenveertig. Hij nam opnieuw een slok van het koude bier en las routineus zijn post. De grijze enveloppe bewaarde hij voor het laatst. Hij wist immers wat erin stond!

Bij zijn aankomst in Amsterdam en ook in Leeuwarden, afgelopen week, had hij precies zo'n brief ontvangen. Die had hij allebei wat argeloos opengemaakt en de tekst, in hoofdletters getypt, had hij vol ongeloof en ergernis gelezen.

“GA TERUG NAAR JE VROUW. ALS JE KRISTA NIET LOSLAAT, ZAL DAT JE DOOD ZIJN!”

De nacht na het lezen van de eerste brief had hij niet kunnen slapen. Iedereen wist dat hij in Amsterdam was, want het concertgebouw had goed reclame voor dit concert gemaakt. Maar er waren niet veel mensen die wisten dat hij een vriendin had die Krista heette en dat zij plannen hadden om te vertrekken, weg uit Nijmegen, samen op tournee. Het waren er misschien maar een stuk of vijf, maar allemaal familie of oude vrienden die hij volkomen vertrouwde. Zijn vrouw Dori natuurlijk en hun zoon Herman, maar die zouden zo'n brief nooit schrijven. Hij had het zijn vrouw, een rustig timide persoontje die altijd voor hem klaarstond, een paar weken eerder, vlak voor zijn reis naar Singapore, opgebiecht. Dat hij een vriendin had en met haar wegging. Dori had hem niet geloofd, dacht dat hij misschien overwerkt was, maar hij had haar opnieuw verzekerd dat hij zeven concerten in Amerika moest geven en dat zijn vriendin Krista Zegers met hem mee zou gaan. Hij wilde met haar verder en het liefst een einde maken aan hun troosteloze huwelijk. Zo had hij het gezegd: ons troosteloze huwelijk! Dori wist dat hij wat dat laatste betreft gelijk had, maar scheiden? Dat nooit!

De dreun kwam maar langzaam bij haar binnen, want dit had ze nooit van hem kunnen denken. Ze had hem gevraagd wie die Krista Zegers was en hij had het haar eerlijk verteld. Een jongere pianiste, met wie hij al een paar jaar omging. Zij woonde op een boerderij in Groesbeek, waar hij regelmatig kwam. Toen het tot Dori doordrong dat hij het meende en zij haar huwelijk plotseling en onverwacht zag

kapseizen, was ze furieus geworden. Zo kwaad had hij zijn grijze muisje nog nooit gezien. Ze had geschreeuwd dat ze vierentwintig jaar lang alles voor hem opzij had gezet, ze had hun zoon in haar eentje opgevoed omdat zijn vader bijna altijd weg was, en nu kreeg ze dit! Stank voor dank! Ze was hels geweest en begon na haar uitbarsting geluidloos te huilen. Hij had haar nog nooit echt verdrietig gezien, nog nooit zien huilen en had het onverkwikkelijk en vervelend gevonden. Tegelijkertijd zag hij het toch als iets onvermijdelijks. *'Als je vlees wilt eten, weet je dat er een dier moet sterven'* was zo'n beetje zijn levenshouding. Die avond had ze zijn pyjama en sloffen op de gang gegooid, de deur van de slaapkamer op slot gedaan en had hij in de logeerkamer moeten slapen. Dat vond hij niet erg. De volgende morgen, het was zaterdag, was Dori niet thuis. Hij had geen idee waar ze kon zijn, maar vond het wel zo rustig. Ze kwam pas zondagmiddag weer opdagen en gedroeg zich toen alsof er niets was gebeurd. Ze pakte zoals gewoonlijk zijn koffer in, zette kruisjes op zijn lijstje van 'Reisbenodigdheden' zodat hij wist wat er in de koffer zat en niets zou vergeten mee te nemen, maar wenste hem geen goede reis en zwaaide hem niet uit toen hij op de maandag de trein naar Schiphol nam voor zijn vlucht naar Singapore. Bij zijn thuiskomst, twee weken later, vond hij al zijn kleren en spullen in de logeerkamer, maar verder leek er niet veel veranderd. Ze deed zonder mopperen zijn was, kookte zoals gewoonlijk voor twee personen en legde zijn post, ongeopend, op een stapeltje.

Hij wist niet of hun zoon Herman door zijn moeder was ingelicht. Als dat zo was, dan liet de jongen, die hij trouwens toch al zelden zag omdat deze op kamers in de stad woonde,

dat niet merken. Maar Herman hoefde het niet van hem te horen. Hij zou er wel achter komen, daar was hij vrij zeker van. De dag na de ruzie, op die zaterdag dat hij alleen was, was hij naar Krista gegaan om afscheid te nemen. Hij ging immers bijna twee weken weg. Hij vertelde haar dat hij zijn vrouw had ingelicht over hun verhouding en een scheiding had voorgesteld. Maar ook dat hij er niet zeker van was of zijn vrouw daarmee zou instemmen. Krista had het zorgelijk aangehoord omdat ze begreep dat hij nu ook van haar de nodige actie verwachtte. Daar zag ze enorm tegenop, maar beloofde het toch te doen in de tijd dat hij weg was.

Pas nadat hij zijn tweede biertje op had, pakte hij de grijze enveloppe. Op de brief stond opnieuw geen naam of adres van de afzender. Er zat geen postzegel op, dus het was persoonlijk in zijn brievenbus gedaan. De briefschrijver wist blijkbaar waar hij woonde, iets waar hij niet verbaasd over was. Zuchtend scheurde hij het grijze geval open, haalde er een wit velletje papier uit en las de tekst.

‘LAATSTE WAARSCHUWING!

GA TERUG NAAR JE VROUW! ALS JE KRISTA NIET
LOSLAAT, ZAL DAT JE DOOD ZIJN!’

Ga terug naar je vrouw! Alsof dat zo eenvoudig was! Hoe was hij er in hemelsnaam toe gekomen met haar te trouwen! Tot zijn spijt kon hij het zich nog goed herinneren, ook al was het lang geleden.

Dori Langen had bij hem in de klas van de middelbare school in Meppel gezeten. Ze werden allebei door hun klasgenoten gezien als

rare buitenbeentjes en voelden zich daarom als vanzelf tot elkaar veroordeeld. Tot elkaar aangetrokken kon je het niet noemen, want zo aantrekkelijk was Dori in die tijd niet. Maar hij kon goed met haar praten en ze was niet dom. Toen stierf plotseling haar vader, haar moeder was al eerder gestorven en ze verliet de school. Zomaar, ineens, zonder afscheid te nemen. Waar ze naartoe was gegaan, wist hij niet. Het kon hem eigenlijk ook niet zo veel schelen, want hij had toen genoeg andere problemen. Na de middelbare school deed hij een jaar niets, behalve ontdekken dat hij wel degelijk talenten bezat, iets wat zijn ouders en leraren hem nooit hadden verteld, maar Dori in hun vele gesprekken, gek genoeg, wel. Hij had haar alleen niet geloofd en gedacht dat ze het zei om hem op te fleuren. Uiteindelijk koos hij voor de muziek en ging hij studeren aan het conservatorium in Utrecht. Daar zag hij tot zijn verbazing Dori terug, nu in de rol van secretaresse op het instituut. Ze was behoorlijk in haar voordeel veranderd, had zich lichamelijk goed ontwikkeld, maar bleek nog steeds gereserveerd ten opzichte van mannen en stuitend conservatief in haar opvattingen. Toch kon hij opnieuw goed met haar opschieten, maar nu met de interesse van een volwassen man die wist wat hij wilde. Dori was op haar eigen manier aantrekkelijk, zag er goed gevormd en gezond uit, kon charmant en grappig zijn en, heel belangrijk, ze vond hem aardig. Ze vertrouwde hem, ook al was hij een man, maar bleef afstandelijk, iets wat op zijn eergevoel ging werken. Hij hunkerde ernaar haar gereserveerde houding te doorbreken. Op een avond, hij ging al een paar maanden met haar uit, besloot hij tot een frontale aanval op haar degelijkheid. Hij nodigde haar uit voor een gezellig avondje op zijn kamer en deed, zonder dat ze dat wist, een tic en een experimenteel geestverruimend pilletje in haar cola. Hijzelf werd van dat pilletje altijd heel ontspannen en vrolijk en was benieuwd of dat met haar ook zo zou zijn. Zijn hooggespan-

nen verwachtingen werden ruim overtroffen. Dori werd inderdaad heel vrolijk en ontspannen, vergat haar gereformeerde opvoeding en begon hem opzichtig te verleiden. Ze veranderde in een vrouw die hij nog niet kende. Ze deed een wulps dansje die eindigde toen ze zich onhandig op zijn schoot liet vallen. Terwijl hij haar vastgreep, zodat ze niet zou vallen, gaf ze hem een overrompelende kus. Een onervaren kus, maar nat en warm. Hij kreeg ineens het euforische gevoel van de inbreker die de sleutel van de brandkast vindt en greep zijn kans. Hij beantwoordde haar kus hartstochtelijk, streelde haar over haar gezicht en borsten en zij liet zich gaan, voor waarschijnlijk de eerste keer van haar leven. Ze kusten elkaar over en weer en zijn handen begonnen een eigen leven te leiden. Ze kreeg het er warm van en gooide haar trui uit. Meer aanmoediging had hij niet nodig. De brandkast ging open en werd door de inbreker nauwgezet onderzocht. Toen ze na een korte rustpauze elkaar weer aan durfden te kijken, bleek ze nog steeds in de juiste stemming. Verdwenen was de preutse en gereserveerde vrouw die hij meende te kennen. In plaats daarvan maakte hij kennis met een wulpse en hartstochtelijke versie van dezelfde Dori Langen. Opnieuw liet ze hem binnen en leek ze ervan te genieten. Het was een avond die ze allebei nooit zouden vergeten. De kater kwam een paar weken later toen ze zwanger bleek. Ze vertelde het alsof het de gewoonste zaak van de wereld was, maar hij was heel boos en teleurgesteld. Welke vrouw van twintig nam in deze tijd geen voorzorgen als ze met een man uitging? Hij had geen inkomen, studeerde op kosten van zijn ouders en kon onmogelijk een gezin onderhouden. Daarom suggereerde hij een abortus, maar daar wilde ze niets van weten. Tenslotte besprak hij het met zijn ouders en die zagen maar één uitweg. Trouwen en wel zo vlug mogelijk! Het kind moest een vader hebben. Hij voelde er niets voor, maar had geen keus. Het was een sobere plechtigheid op het stadhuis, met al-

leen zijn ouders en twee vrienden als getuige. Dori leek het allemaal best te vinden, maar verviel weer in haar oude rol. De brandkast was opnieuw op slot gegaan en hij kon de sleutel niet meer vinden. Hij zat vast aan een vrouw die plichtmatig haar diensten verleende, daar weinig plezier aan beleefde en dat ook liet merken. Geen frivoliteiten en de seks was gehaast en sober, zonder een spoortje hartstocht. Hij, de jonge levenslustige dirigent met een grote toekomst voor zich, door iedereen met hart voor muziek beschouwd als de Nederlandse maestro, was getrouwd met een vrouw die stilletjes en op de achtergrond zijn zoon en hem verzorgde. Zij deed dat omdat het haar plicht was en niet omdat ze van hem hield. Ze had meer vreemde dingen, merkte hij in de loop van de jaren op. Ze had bijvoorbeeld regelmatig last van nachtmerries. "Ga weg!" schreeuwde ze dan. "Terug naar je hel", maar de oorzaak daarvan kreeg hij nooit te horen. Het moest wel haar gereformeerde opvoeding zijn, dacht hij, maar daar wilde ze nooit over praten.

Hij schrok wakker toen zijn vrouw binnenkwam. Zij had haar lange zwarte haren in een knotje opgeknoopt en zich nog niet opgemaakt, zodat ze een wat verslonsde indruk maakte. Als hij haar zo zag, dan verlangde hij naar zijn pittige, jonge, zelfverzekerde Krista die binnenkort haar leven met hem zou delen. Hij hoopte nog steeds dat zij hun scheiding op een soepele manier zouden kunnen realiseren. In de toekomst, natuurlijk, want hij moest eerst maar eens afwachten hoe de nieuwe situatie met Krista zou uitpakken. Hoewel, er waren genoeg jonge vrouwen die een leven met de succesvolle dirigent wel zagen zitten.

Dori zag het velletje papier, dat tijdens zijn slaapje uit zijn handen was gevallen, op de grond liggen en pakte het op. Ze

las de korte boodschap met gefronste wenkbrauwen en keek daarna haar man aan. Hij keek ogenschijnlijk onbezorgd terug. Ze las de boodschap nog een keer en leek in gedachten verzonken.

“Blijkbaar iemand die het voor mij opneemt!” zei ze tenslotte, en na een korte pauze, “of opkomt voor die Krista! Dat kan ook!” Hij negeerde de sneer.

“Klopt, Dori, maar het is zeker iemand die mij niet mag. Of gewoon jaloers is.”

“Enig idee wie dat heeft geschreven, Peter?”

Hij schudde zijn hoofd. Dat was het grote raadsel waar hij nu al ruim een week zijn hersens mee pijnigde.

Krista Zegers speelde vrij redelijk piano en Peter had haar een paar jaar geleden ontmoet op het conservatorium waar ze studeerde. Zij woonde nu in een grote boerderij in Groesbeek, die eigendom was van een rijke, genaturaliseerde Rus, Youri Permakoff, een goede vriend van Peter Polak. Peter had haar geïntroduceerd bij Youri en uiteindelijk geregeld dat ze in de boerderij mocht wonen. Dan kon hij haar wat regelmatig en in redelijke privacy ontmoeten, want ze woonde tot dan toe samen met een vriendin op een verdieping bij particulieren in de stad. In de boerderij kreeg ze haar eigen, gratis plekje. Ze had in het huis een voornamelijk huishoudelijke taak, studeerde daarnaast aan het conservatorium en volgde in de avond een opleidingscursus als pedicure. Toen ze met dat laatste klaar was, mocht ze een opslagplaats in een van de bijgebouwen van de boerderij inrichten als praktijkruimte, want Youri en zijn secretaris, een zekere Pjotr Wankelmann, hadden allebei moeilijke voeten

en lieten die graag en regelmatig vertroetelen. Youri had daarnaast ook een stijgende interesse gekregen in de vrouw Krista Zegers, iets waar zij slechts schoorvoetend op reageerde. Maar geld verzoet veel, en Youri had heel veel geld. Nu moest ze Youri vertellen dat ze voor een tijdje vertrok en ze vreesde zijn reactie, want Youri was eraan gewend geraakt dat mensen deden wat hij wilde en ze wist met grote zekerheid dat hij haar niet graag zou zien vertrekken.

Dat moeilijke onderhoud met haar huisbaas had ze vlak voordat Peter terugkwam uit Singapore. Youri had het nieuws echter verbazend goed opgenomen, vertelde ze Peter opgelucht. Hij had haar geluk gewenst nu ze verderging met zijn beste vriend, want dat bleef Peter natuurlijk, ondanks alles. Hij had haar onder meer gezegd dat iedereen vervangbaar was, ook Krista Zegers, maar een goede vriend vond je niet zomaar. Hij gunde Peter, tegen wie hij heel erg opkeek, alles! Krista had het weinig complimenteus gevonden dat zij blijkbaar vervangbaar was, maar had er niet op gereageerd. Het kon haar eigenlijk niet zo veel schelen. Ze vond Youri een zak, een zak met geld, en moest voorlopig nog met hem verder.

Ook Peter dacht er het zijne van, want direct daarna waren de brieven gekomen, de een nog dreigender dan de ander. Had Youri ze geschreven of die secretaris van hem? Peter kende Youri al bijna twintig jaar en ze waren, dacht hij, goede vrienden. Allebei weliswaar met een oogje op Krista, maar allebei realist en zeker van hun vriendschap. Hij wist dat Youri, met zijn dikke buik en hangsnor, geen kans maakte bij zijn meisje. Krista had hem meermalen verzekerd dat Youri haar type niet was, ondanks zijn goed gevulde portemonnee.

Hij had dat volkomen vanzelfsprekend gevonden, ook al omdat Krista nog een extra band met hem had door de muziek. Aangezien hij en Youri zulke goede vrienden waren, was hij er vrij zeker van dat Youri hem nooit met de dood zou bedreigen. De secretaris, Pjotr, was misschien minder te vertrouwen, maar die deed alleen wat Youri hem opdroeg. Pjotr zou zo'n brief nooit eigener beweging schrijven. Hij kwam er niet uit ondanks de slapeloze nachten vol malende molens in zijn hoofd. Hij kende niemand anders die op de hoogte was van zijn persoonlijke situatie en zo iets zou doen. Hij had Krista bewust niets over de brieven verteld, maar dat zij de brieven zou schrijven, leek hem helemaal onwaarschijnlijk. Het bleef een raadsel wie die brieven schreef. Zaterdag moest hij een jubileumconcert dirigeren in De Vereeniging en daar zou hij zijn vriend Johan Kortekaas, hoofdcommissaris van politie in Nijmegen, ook zien. Misschien moest hij die maar eens om raad vragen.

Hoofdstuk 2

Ze zouden er allemaal zijn. Zijn vrouw Dori, zijn zoon Herman, Krista natuurlijk en de andere bewoners van de boerderij. Verder veel vrienden en bekenden, want het beloofde een prachtig concert te worden. Hij was behoorlijk zenuwachtig want als je veel van de toeschouwers kent, geeft dat toch een extra druk die hij altijd heel sterk voelde. Daarnaast hadden ze in de middag voor het concert ook nog een uitgebreide lunch voor hem geregeld. Dat had Youri, de rijke en gulle Rus van de boerderij, georganiseerd en betaald. Hij had de uitnodiging in eerste instantie afgewezen, maar nadat Youri het tijdstip naar vier uur 's middags had verplaatst, was er geen goed excuus meer te verzinnen zonder zijn vriend te beledigen.

Hij had zijn kleren in de kleedruimte gehangen, zijn schoenen die glommen van het poetsen klaargezet en voelde zich voldoende uitgerust om met zijn vrienden te gaan lunchen. Hij leek dan ook volkomen ontspannen toen hij zijn tafelgenoten de hand drukte. Allereerst natuurlijk Youri Permakoff en Pjotr Wankelmann, vrienden van de boerderij. Krista Zegers, al ruim een jaar zijn vaste vriendin, kreeg een kus en Johan Kortekaas, commissaris van politie in Nijmegen, een

vriendschappelijke klap op de schouder. De twee Russen hadden voor zichzelf al een glas wodka besteld als een vroeg aperitiefje, terwijl Peter probeerde Johan even voor zich alleen te krijgen. Die was in gesprek met Krista, maar liet haar alleen toen hij zag dat Peter hem wenkte. Gehaast, want hij wilde niet dat Krista hierover zou horen, vertelde hij Johan dat hij dreigbrieven had ontvangen en graag wilde weten wat Johan van deze brieven vond. Hij gaf ze aan de politieman, maar toen was Krista opgestaan om zich ook bij hen te voegen. “Laat ze niet aan Krista zien,” siste hij tegen de commissaris en liep weg, richting zijn vriendin. Johan stopte de brieven gehaast en ongezien in de binnenzak van zijn jasje met de gedachte ze later op de avond te lezen en voegde zich weer bij het gezelschap. De lunch was gezellig, vooral ook omdat de twee Russen, gestimuleerd door de wodka, een ongekend goed humeur hadden en allerlei verhalen en anekdotes vertelden over hun tijd in Moskou. Het was al over zessen toen Peter opstond en zei dat hij zich ging klaarmaken voor het concert dat om kwart over acht zou beginnen. Pjotr liep, op een teken van Youri, met hem mee, maar kwam na een kwartiertje weer terug. Johan herinnerde zich later dat de secretaris een kort ontkennend knikje met zijn hoofd maakte naar Youri, waarop die wodka voor hem en Pjotr en koffie voor Krista en Johan bestelde. Het bleef een gezellige boel met veel lachen en praten, gestimuleerd door de twee Russen die zich uitstekend vermaakten. Johan vergat de brieven die hij in zijn binnenzak had gestopt.

De grote muziekzaal van concertgebouw De Vereeniging liep langzaam vol. Terwijl de orkestleden hun oefenrie-

deltjes speelden, stroomden de muzikliefhebbers al kletsend via de open deuren de zaal in. De mensen die al in hun stoel zaten, waren druk met elkaar in gesprek of lazen het programmaboekje dat ze hadden gekregen toen ze het muziekgebouw binnenkwamen. Sommigen zwaaiden naar bekenden die ze in de zaal of op de balkons ontdekten. Het waren de lawaaierige, afwachtende minuten die voorafgaan aan elke muzikuitvoering. Het concert van deze avond zou op een later tijdstip ook op de radio worden uitgezonden. Het programma omvatte voor de pauze een pianoconcert van Mozart, het 21ste, en na de pauze zou het vijfde pianoconcert van Beethoven worden gespeeld. De soliste van deze avond was de beroemde Franse pianiste H el ene Grimaud en het orkest stond onder leiding van de misschien nog bekendere Nederlandse dirigent, maestro Peter Polak.

Ook Joost Ternate en zijn vrouw Inge waren erin geslaagd kaartjes te kopen en daar boften ze mee, want de uitvoering was totaal uitverkocht. Ze zaten ergens in het midden van de benedenzaal, aan het gangpad, en hadden de zoon van Inge, Karel, meegenomen. Die was hier voor het eerst en vond het wel spannend. Joost had even rondgekeken of hij bekenden zag, maar kon alleen de hoofdcommissaris ontdekken die een paar rijen van hem af zat, eveneens aan het gangpad. De commissaris had hem ook opgemerkt, zag hij, en zwaaide een korte groet. Inge en Karel waren druk bezig het programmaboekje te lezen, waarin interessante gegevens stonden over de tijd waarin de twee beroemde componisten leefden.

Het was bijna kwart over acht. Het orkest was tot rust gekomen en wachtte geduldig op de pianiste en de dirigent.

Die stonden in de gang te wachten totdat ze naar binnen mochten. Peter had zich wel tien keer voor de spiegel omgedraaid. Zijn rokkostuum zat perfect, het witte vlinderdasje idem dito, zijn lange blonde haren die tot in zijn nek vielen, waren keurig gekamd en gaven hem een jeugdige uitstraling. Kortom aan zijn verschijning zou het niet liggen.

De boodschap dat alle mobieltjes moesten worden uitgeschakeld floepte aan en werd een minuut lang herhaald. De lichten werden gedimd, waarna het lawaai in de donkere zaal veranderde in een verwachtingsvol gefluister. De deur aan de achterzijde van het podium ging open en een slanke vrouw van ongeveer vijftig jaar oud liep met afgemeten passen naar de piano, een mooie zwarte Steinway-vleugel. Haar elegante verschijning werd met applaus begroet. Ze maakte een korte buiging naar het publiek, groette het orkest, ging zitten op haar pianokruk, streek even over haar lange haren, ging nog iets beter zitten, stopte een teruggevalen lok haar op zijn plaats en legde daarna haar handen berustend in haar schoot. Het moment dat de dirigent, Peter Polak, zou verschijnen, was gekomen. Het was inmiddels muisstil in de concertzaal. Opnieuw ging de deur van het podium open en een man, gekleed in rokkostuum, liep langzaam het toneel op. Maestro Polak, een slanke veertiger met een veerkrachtige tred, werd met een daverend applaus begroet. Hij bedankte het publiek, drukte de pianiste de hand, zwaaide geroutineerd naar het orkest en ging daarna op zijn verhoging staan. Opnieuw liet de zaal merken dat ze volkomen stil kon zijn. De dirigent knikte naar de pianiste en het orkest en bracht zijn linkerhand, waarin hij zijn dirigererstokje had, naar boven. Het orkest volgde zijn bevelen onberispelijk en